

Den etablerade åskådaren eller varför bryr sig inte läkarna?

Det är etablerat sedan decennier att läkarna klagar, hatar, är ledsna, men de lyfter aldrig ett finger för att försöka göra något åt saken. De tänker förmodligen aldrig ens tanken längre. Det verkar en gång för alla bestämt att vi sitter på första parkett och är publik. Vi är de etablerade åskådarna. Varför?

CHRISTER ENKVIST

tidigare landstingsöverläkare i Landstinget i Älvsborg, numera medicinsk rådgivare i Västra Götalandsregionen
christer.enkvist@vgregion.se

II Häromkvällen satt vi på puben och tog en öl. Det var jag och två av mina vänner och närmaste medarbetare och kollegor från min kliniska tid. Vi brukar göra det sådär varannan månad. Som alltid kom vi naturligtvis in på de ständigt pågående omorganisationerna i vården. Och som alltid klagade vi, och speciellt mina vänner eftersom de ju jobbar kvar i den praktiska verkligheten med allt som dessa omorganisationer förstört.

Fyra operationer om dagen

De berättade till exempel om att på vår gamla stolta operationsavdelning händer det nu att man gör fyra operationer om dagen i en av korridorerna med sex salar. De berättade också att nu skulle den och den avdelningen läggas ned, den och den verksamheten flytta till-baka igen eller delas upp och så vidare och så vidare i all oändlighet, tycks det.

På samma sätt träffade jag en av mina gamla kursare på ett möte för inte så länge sedan. Hon är nu och i den just nu rådande organisationen chef för en av intensivvårdsavdelningarna på ett av våra stora universitetssjukhus. Hon har alltid varit en sådan kollega som jag tänker på som en mycket klok, lugn och eftertänksam människa. Hon suckade och sade att den där omvårdnadsforskningen mer och mer börjar göra att vi nu snart inte längre

har några sköterskor kvar på IVA: »Alla måste forska.«

Lyfter aldrig ett finger för att göra något

Och nästan dagligen träffar jag eller ringer det någon kollega som klagar på försämringar de upplever. Men där stannar det. Läkarna, de iakttar, de ser, de förstår vad som händer med vården, de sörjer, förbannar och misströstar. Men inget mer. Det är etablerat sedan decennier att läkarna klagar, hatar, är ledsna, men de lyfter aldrig ett finger för att försöka göra något åt saken. De tänker förmodligen aldrig ens tanken längre. Det verkar en gång för alla bestämt att vi sitter på första parkett och är publik. Vi är de etablerade åskådarna.

Navet i vården

Hur har det kunnat bli så här och varför? En yrkeskår som är själva navet i sjukvården, som egentligen är den som har

makten över vården, är välutbildad, verbal, intelligent och kan vården inifrån. Varför gör den ingenting? Varför deltar den inte i ett positivt förändringsarbete om den finner förändringen bra, eller protesterar om den finner förändringen dålig? Eller helt enkelt vägrar att delta i de allra värsta förstörelserna? Känner läkarna sig så kuvade och förtryckta av alla omorganisationer att de gett upp? Har de gett upp därför att de inte längre kan få precis som de vill i alla sina små och stora specialiteter?

Eller är det den mer allmänna uppgivenhet vi ser i hela det svenska samhället, och som många menar startade redan med ATP-debatten på 1950- och 1960-talen där alla tjänstemän och akademiker förvandlades till »löntagare«? Alltför upplever ju att många av de goda traditionerna i det specifikt svenska håller på att slås sönder. Påhittigheten, arbetsamheten, ingenjörstraditionen, ärligheten och självansvaret, för att bara nämna några.

Det spelar naturligtvis en roll men kan väl ändå inte förklara åskådarmentaliteten i läkarkåren? Varför accepterar läkarna som ansvariga för det medicinska handlandet att en så stor del av sjuksköterskorna försvinner för att forska i stället att arbeta med omvårdnad? Alla läkare vet ju att utan sjuksköterskor stannar vården. Dessutom vet de att sjuksköterskeyrket tidigare var en av de viktigaste och stoltaste professionerna inte bara i vården utan i hela det svenska samhället.

Inget svar

På alla dessa frågor blev jag som så många gånger förr svaret skyldig när jag promenerade hem den där kvällen från puben. Men jag var ledsen över tanken på den enorma kraft som går förlorad för den svenska sjukvården genom att det är på det här sättet. •

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Det verkar en gång för alla bestämt att vi sitter på första parkett och är publik. Vi är de etablerade åskådarna.

ILLUSTRATION: ARI ILIUTE